

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern pentru modificarea Metodologiei de finanțare
bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior, aprobată prin Hotărârea
Guvernului nr. 343/2020

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul pentru modificarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 343/2020 a fost elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul pentru modificarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 343/2020 este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării în conformitate cu art. 145 alin. (1) literele a)-c) din Codul educației nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art.634), cu modificările ulterioare, în baza <i>Nomenclatorului domeniilor de studii și al specialităților în învățământul superior</i> , aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2024, cu modificările ulterioare. Necesitatea modificării <i>Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior</i> este stabilită de Programul național de aderare (PNA) a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, cu modificările introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 818/2025, <i>acțiunea normativă nr. X din Capitolul 26 Educație și Cultură, Cluster 3 Competitivitate și creștere incluzivă</i> , anexa A, termen - martie 2026, dar și de Agenda de reforme aferentă Planului de creștere a Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025, <i>pilonul 4: Capitalul social, Reforma 4.3.8-9: Consolidarea rezultatelor procesului educațional, calității și integrității învățământului universitar</i> , termen – iunie 2026.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative.
Sistemul actual de finanțare a instituțiilor publice de învățământ superior din Republica Moldova este reglementat prin <i>Metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior</i> , aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 343/2020. Deși implementarea acesteia a reprezentat un pas esențial spre o finanțare bazată pe cost per student și indicatori de performanță, perioada de pilotare și aplicare (2021-2025) a evidențiat o serie de constrângeri și disparități structurale care afectează sustenabilitatea procesului de finanțare a universităților. Analiza aplicării HG nr. 343/2020 a scos în evidență următoarele lacune : - Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii din domeniile Științe ale educației, Științe chimice, Științe biologice, Științe fizice, Matematică și statistică rămâne a fi mic pe parcursul mai multor ani. Astfel, la forma de învățământ cu frecvență la programele de studii superioare de licență de la domeniile menționate, specialitățile Matematică, Informatică, Chimie, Biologie, Fizică, Geografie se atestă o înmatriculare de la 3 la 11 studenți. În absența unei ajustări, deficitul financiar generat la aceste programe poate determina închiderea lor, cu impact direct asupra acoperirii necesarului de cadre didactice în învățământul general. Cererea joasă din partea candidaților în procesul de admitere, coroborată cu insuficiența alocațiilor bugetare rezultate din aplicarea formulei de finanțare standard, determină instituțiile publice de învățământ superior să excludă respectivele programe de studii de licență din oferta educațională. Astfel, profesori de fizică sunt pregătiți doar în cadrul Universității Pedagogice de Stat "Ion Creangă". De menționat că, pentru anul de studii 2025 - 2026 , conform informațiilor prezentate de organele locale de specialitate în domeniul învățământului, persistă necesitatea de cadre didactice – 1540 (în 2024 - 1831 , în 2023 –

2041) de posturi vacante, pentru Pedagogie preșcolară 258 (în 2024 – 252, în 2023 - 457), profesori de matematică - 166 (în 2024 – 184, în 2023 - 187), limba și literatura română – 89 (în 2024 – 112, în 2023 - 130), pedagogie în învățământul primar, conducători muzicali, limbi străine, fizică, biologie, etc.

- Numărul mic de studenți la programele de studii din domeniul **Științe ale educației** generează pierderi pentru instituțiile de învățământ superior. Totodată se impun investiții pentru dotarea laboratoarelor didactice interactive, a bibliotecilor și a sistemului tehnologiilor informaționale universitare. Totodată, sunt necesare resurse financiare pentru pregătirea studenților în psihopedagogie specială (asistența didactică specializată, lucrul cu copiii cu CES, transcriere Braille, interpretariat mimico-gestual), achiziționarea de tehnologii asistive (software de citire a ecranului, dispozitive auditive) etc.

- Sunt subfinanțate și programele de studii din domeniul **Sport**, care generează dificultăți majore în asigurarea procesului educațional, având în vedere că pregătirea specialiștilor în acest domeniu necesită o abordare didactică individualizată. Specificul instruirii presupune implicarea a 2-3 cadre didactice per grupă academică în cadrul orelor practice, ceea ce crește semnificativ cheltuielile de personal raportate la numărul de studenți. Totodată, desfășurarea activităților de profil pe diferite discipline sportive necesită utilizarea unor spații de dimensiuni vaste, precum sala de jocuri sportive (1110 m²), sala de gimnastică (821 m²), sala de forță (200 m²), sălile de lupte (922 m²), sala de tenis (272 m²) și bazinul de înot (375 m²). Întreținerea infrastructurii educaționale și a spațiilor auxiliare (blocuri sanitare, cabine de duș) implică costuri operaționale ridicate pentru utilități, respectiv energie electrică, energie termică, gaze naturale și apă/canalizare. Pe lângă cheltuielile de întreținere a infrastructurii, formarea competențelor profesionale este condiționată de dotarea laboratoarelor și a sălilor de sport cu inventar sportiv de înaltă performanță, al cărui cost de achiziție și mentenanță depășește resursele financiare alocate în prezent.

- Una din prioritățile de bază ale MEC reprezintă internaționalizarea universităților. În context, având în vedere resursele limitate ale unor instituții destinate activităților de promovare externă, se impune o abordare centralizată pentru asigurarea accesului egal la târgurile educaționale internaționale. În acest scop, este necesară crearea unui fond special gestionat de Ministerul Educației și Cercetării, constituit din cotele virate din contractele studenților străini, destinat exclusiv acțiunilor de internaționalizare și atragerii contingentului de studenți nerezidenți.

Pe parcursul anului financiar sunt create economii de către unele instituții de învățământ superior din alocațiile destinate finanțării învățământului superior, iar pentru alte instituții finanțele repartizate în baza metodologie nu sunt suficiente. Metodologia actuală nu prevede alocarea suplimentară a mijloacelor financiare din economiile formate pentru instituțiile de învățământ superior care au un buget insuficient, prin urmare se propune de a completa metodologia cu prevederi prin care să fie posibilă repartizarea economiilor create prin ordinul ministrului în funcție de necesitățile instituțiilor.

Modificarea Metodologiei este necesară pentru a asigura o finanțare strategică, capabilă să susțină reziliența instituțională și internaționalizarea, în deplină concordanță cu parcursul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Actul normativ propus spre examinare și aprobare prevede corelarea autonomiei universitare cu eficiența utilizării fondurilor publice, măsurată în baza numărului de studenți echivalenți, indicatorilor de performanță, corelați cu realizările obiectivelor de politică publică, ce devine un imperativ în viziunea noilor sisteme moderne de finanțare. Prezentul proiect vizează optimizarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior. Această intervenție este fundamentată pe rezultatele procesului de pilotare desfășurat în perioada 2021-2025, urmărind eficientizarea mecanismelor de alocare a resurselor financiare bugetare.

Proiectul prevede:

- susținerea programelor de studii cu costuri ridicate de formare și cu relevanță strategică mare pentru economia națională (Științe ale educației, Științe chimice, Științe biologice, Științe fizice, Matematică și statistică, Sport);
- susținerea internaționalizării învățământului superior, ceea ce va favoriza creșterea numărului de studenți străini, deschiderea programelor comune cu universități europene și internaționale, participarea la târguri educaționale internaționale, aderarea la alianțe universitare internaționale etc.

La propunerea universităților se completează conținutul indicatorului de performanță I₃₆ cu acceptarea certificatelor de competență lingvistică și în limba franceză.

Completarea Metodologiei cu o prevedere prin care instituțiile publice de învățământ superior, în raport cu care Ministerul Educației și Cercetării exercită calitatea de fondator, vor vira în bugetul Ministerului Educației și Cercetării o cotă de 5% din încasările anuale provenite din taxele de studii percepute de la studenții străini pentru susținerea activităților de internaționalizare a învățământului superior, inclusiv pentru participarea la târguri educaționale internaționale, aderarea la alianțe universitare internaționale și altele.

În ceea ce privește finanțarea complementară, se propune finanțarea proiectelor instituțiilor publice de învățământ superior ce țin de reparația curentă și capitală a edificiilor, instruirea cadrelor didactice și manageriale, contractarea asistenței tehnice, incluziunea socială și sporirea accesului la învățământul superior, dezvoltarea programelor de studii și/sau internaționalizarea activității instituției de învățământ superior.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu există.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va contribui la:

- asigurarea sectorului socio-economic cu cadre de înaltă calificare;
- dezvoltarea programelor de studii importante pentru economia națională și sistemul educațional;
- creșterea vizibilității, atractivității și competitivității instituțiilor de învățământ superior pe plan internațional. Necesitatea promovării dimensiunii europene și internaționale a învățământului superior din Republica Moldova, în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, impune crearea unui mecanism financiar centralizat și sustenabil pentru gestionarea brandului de țară în educație. Având în vedere calitatea statului de fondator al instituțiilor publice de învățământ superior, Guvernul, prin intermediul Ministerului Educației și Cercetării, exercită prerogativa legală de a stabili direcțiile strategice de utilizare a resurselor financiare în vederea atingerii obiectivelor naționale prioritare. Deși instituțiile beneficiază de autonomie în gestionarea resurselor proprii,

internaționalizarea constituie o politică de stat, fapt ce justifică instituirea cotei de 5% din încasările provenite din contractele studenților străini ca o contribuție obligatorie la nivel de sistem.

Acest mecanism financiar este conceput să susțină un ecosistem național atractiv, facilitând participarea consolidată a universităților la alianțe europene și târguri educaționale internaționale, ceea ce contribuie implicit la creșterea prestigiului sistemului național de învățământ. Resursele acumulate vor fi încadrate în bugetul Ministerului Educației și Cercetării sub formă de transferuri cu destinație specială, fiind direcționate strict către capitolul „Internaționalizarea învățământului superior”. Din aceste fonduri se vor asigura cheltuielile aferente logisticii, închirierii spațiilor expoziționale și materialelor promoționale, precum și achitarea cotizațiilor de membru în rețele academice europene, precum European University Association, pentru instituțiile care dispun de potențial, dar nu au capacitate financiară proprie.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Punerea în aplicare a prevederilor actului normativ nu implică cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat și se va realiza în limita mijloacelor financiare în sumă de 1 618 199,10 mii lei, aprobate prin Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr.322/2025 pentru instituțiile publice de învățământ superior care activează în condiții de autonomie financiară din subordinea Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Culturii și Ministerului Sănătății (Anexa nr. 3 Bugetele autorităților finanțate de la bugetul de stat, de la subprogramul 8810 învățământul superior).

Modificarea coeficienților din tabelul 2 din anexa la *Metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior* nu presupune creșterea bugetului total al alocațiilor financiare care se repartizează instituțiilor publice de învățământ superior, ci impune o altă distribuție a alocațiilor financiare între instituțiile publice de învățământ superior, începând cu noul an bugetar, care va asigura o corelație mai bună între suma repartizată instituției și necesarul de cheltuieli pentru pregătirea studenților în diferite domenii de studii.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Acțiuni de impact suplimentare nu există.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul asigură protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul nu prezintă riscuri de discriminare după criteriile de gen, apartenență etnică etc.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu are impact asupra mediului.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Acțiuni de impact suplimentare nu există.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu sunt necesare măsuri normative suplimentare.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu sunt necesare măsuri normative suplimentare.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Conform prevederilor Legii 239/2008 privind transparența în procesul decizional și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, anunțul privind inițiativa de elaborare a actului normativ menționat a fost plasat pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării în rubrica: Transparența decizională/Anunțuri privind inițierea elaborării deciziilor:
<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-cu-privire-la-initierea-proiectului-de-hg-de-modificare-a-hotararii-guvernului-nr-3432020-cu-privire-la-aprobarea-metodologiei-de-finantare-bugetara-a-institutiilor-publice-de-invatamant-superior/15591>

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție și expertizei juridice.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul se încorporează în cadrul normativ în vigoare și nu necesită modificarea/abrogarea unor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Proiectul nu necesită măsuri pentru a fi implementat.

Ministru

Dan PERCIUN